

Wie staat er voor het orkest?

Tijdsduur hoofdstuk:	10 minuten
Tijdsduur verdiepingsopdracht 4:	10 minuten
Extra benodigdheden:	Dirigentenquiz voor verdiepingsopdracht 4

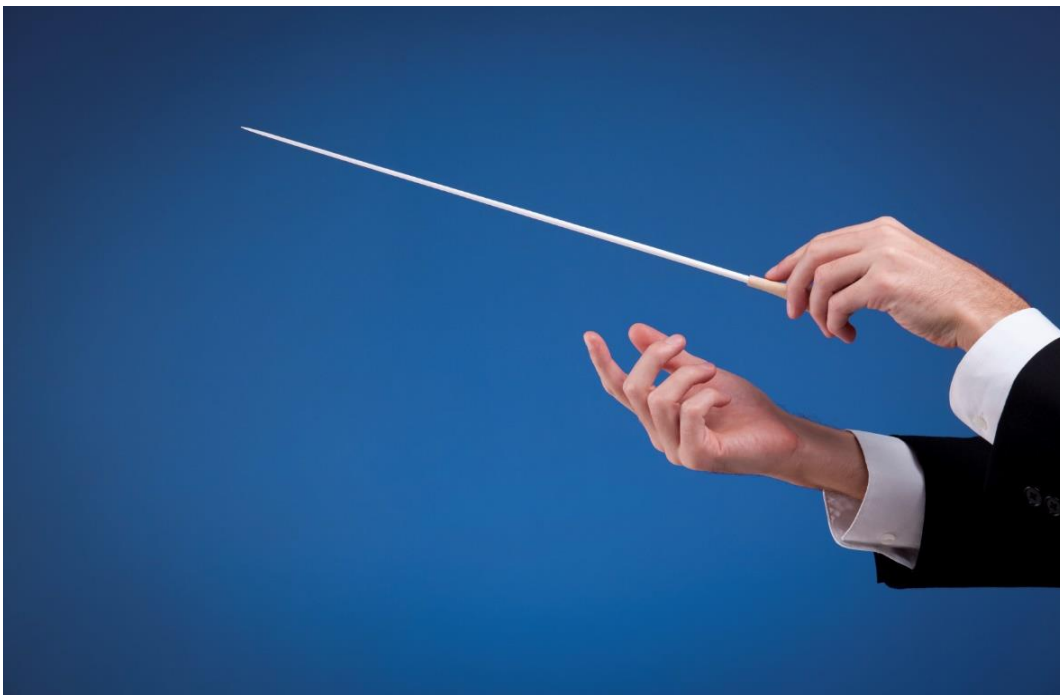
Achtergrondinformatie voor de leerkracht

Orkesten bestaan al heel lang. Tot het eind van de 18e eeuw werden orkesten op verschillende manieren geleid. Bij orkesten aan het hof van een koning kon er een *kapelmeester* zijn die de muzikanten leidde. Dit was vaak een componist (iemand die muziek bedenkt en opschrijft). Soms was de orkestleider de eerste violist van het orkest. Hij speelde in dat geval staand om het orkest zo aanwijzingen te kunnen geven tijdens het spelen.

De muziek die door orkesten gespeeld wordt, is door de eeuwen heen steeds ingewikkelder geworden. Daarom is het dirigeren uiteindelijk een apart beroep geworden.

Veel dirigenten maken gebruik van een stokje om mee te dirigeren.

Dit stokje heet een *baton*.

Waarom is een dirigent belangrijk?

Muziek bestaat uit een heleboel verschillende melodieën die samen een mooi geheel vormen. Maar als alle melodieën even hard of belangrijk zijn, zou de muziek helemaal niet mooi klinken.

Als muzikanten in een orkest spelen, hebben ze allemaal een eigen melodie. Maar ze kunnen niet altijd horen hoe belangrijk hun melodie in het geheel is en kunnen niet altijd horen hoe hard, zacht, snel of langzaam ze moeten spelen om de muziek mooier te laten klinken.

Een dirigent mengt alle verschillende stemmen en melodieën in de muziek binnen het orkest tot een mooi geheel.

De dirigent beslist hoe het muziekstuk gespeeld wordt: langzamer of sneller, harder of zachter, heel woest of juist heel verdrietig. Als er geen dirigent was zou elke muzikant het op een andere manier spelen en zou het een zootje worden. Om goed samen te spelen, moeten ze dus heel goed naar de dirigent kijken. Hij geeft alles wat ze moeten doen aan met zijn hand en met zijn dirigeerstokje.

Hoe geeft een dirigent dingen aan?

Met de rechterhand wordt het tempo van de muziek aangegeven. Hiermee bepaalt de dirigent hoe snel of hoe langzaam het orkest speelt. Ook kan een dirigent hiermee het orkest steeds een beetje sneller of een beetje langzamer laten spelen.

Met de linkerhand geeft de dirigent de dynamiek aan (harder of zachter).

Met zijn gezicht en zijn lichaamshouding geeft de dirigent ook veel aan. De leden van het orkest hebben geleerd om uit de totale lichaamshouding van de dirigent af te lezen wat er van hen verwacht wordt.

De techniek van het dirigeren (hoe een dirigent de maat slaat) is bij elke dirigent anders, omdat de techniek erg afhankelijk is van de persoonlijkheid van de dirigent. Daarom is het belangrijk dat de dirigent de stukken met het orkest oefent. Zo leert de dirigent het orkest kennen en leren ze elkaars 'muzikale taal' spreken.

Een dirigent is net als een juf of meester voor een klas. Soms moet hij streng zijn, soms kan hij juist aardig zijn.

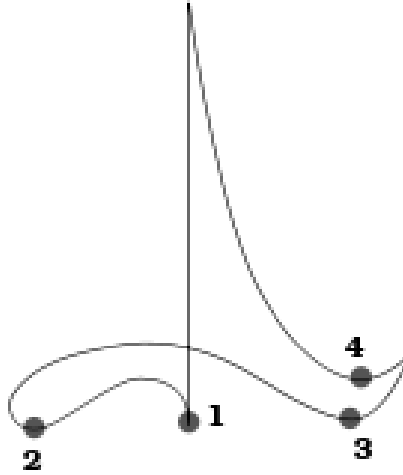
OPDRACHT 1

Geef een leerling de rol van de dirigent. Deze 'dirigent' moet zorgen dat alle kinderen in de klas op hetzelfde moment 1 handklap doen. Laat de leerling zelf uitvinden op welke manier hij of zij dat gaat doen.

VERDIEPENDE VRAAG OM AAN DE LEERLINGEN TE STELLEN

Als de kinderen zelf moeten dirigeren, wat voor gebaren maken ze dan?

Een dirigent slaat met zijn rechterhand altijd een bepaald figuur. Daaraan kunnen de orkestleden zien waar ze moeten beginnen met spelen. Voor een maat met 4 tellen ziet het figuur er zo uit:

VERDIEPINGSOPDRACHT

10 min.

Doe samen met de kinderen de quiz 'Uitdrukkingen van de dirigent'.

Mogelijke antwoorden (van links naar rechts, boven naar onder)

1. Voorzichtig / Zacht / Lief / Verdrietig
2. Feestelijk / Keihard / Boos / snel
3. Keihard / Gemeen / Boos / Snel / Vrolijk
4. Voorzichtig / Spannend / Gek / Grappig / Gemeen
5. Voorzichtig / Zacht / Lief / Verdrietig
6. Gek / Grappig / Boos

Bespreek na met de kinderen, er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

Quiz 'uitdrukkingen van de dirigent'

Kunnen de kinderen raden hoe de muzikanten de muziek nu moeten laten klinken?

Kies uit de opties hieronder (er zijn meerdere opties mogelijk per plaatje):

Voorzichtig

Snel

Zacht

Lief

Keihard

Feestelijk

Gemeen

Langzaam

Gek

Boos

Grappig

Verdrietig

Spannend

